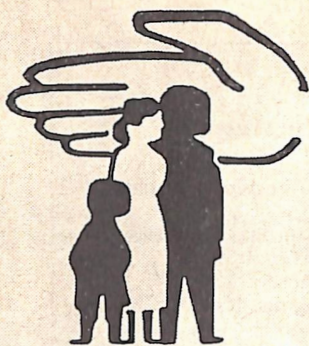
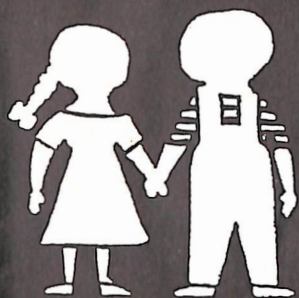

JAARVERSLAG 1965

HUMANITAS

NEDERLANDSE VERENIGING VOOR MAATSCHAPPELIJK WERK - J. W. BROUWERSSTRAAT 16 - AMSTERDAM

EXTRA NUMMER — SEPTEMBER 1966 VAN HET LEDENORGAAN DER VERENIGING
'VAN MENS TOT MENS'

TELEFOON 739444 — GIRONUMMER 582000.

In 1965 bestond Humanitas twintig jaar. In de twee aan dit 'kroonjaar' voorafgaande jaren werd de behoefte gevoeld, aan het jaarverslag van Humanitas, met zijn op maat gesneden rangschikking van nuchtere gegevens, cijfers, wensen en prestaties, ook eens een beschouwing te kunnen verbinden over de ontwikkeling van het maatschappelijk werk in komende jaren en over de binnen Humanitas levende gedachten over onze eigen taak en plaats in het Nederlandse geheel van de hulpverlening. Deze wens ging in 1965 volledig in vervulling, en wel op basis van een reeds in 1964 gerijpt plan. Alleen, toen het hier geschetste voornemen tot volle uitvoering was gekomen, was er zoveel stof van voldoende belang voor publikatie vergaard, dat die de omvang van een aanvullende beschouwing bij een jaarverslag verre overtrof. Het hoofdbestuur besloot daarom tot het uitgeven van een speciale brochure, bestaande uit vijf artikelen over: **'Het particulier initiatief in de Nederlandse samenleving'**, **'De subsidiëring als middel tot bestuur'**, **'De plaats van Humanitas in het particulier initiatief'**, **'Sociale Dienstverlening'** en **'Nieuwe afdelingsstructuren in Humanitas'**, geschreven door respectievelijk prof. mr. A. D. Belinfante, mr. W. G. Verkruijsen, T. van Grootheest, drs. P. Albarda en mejuffrouw drs. R. A. E. Zijlman. De opstellen zijn op het Congres van Humanitas in 1965 besproken en daarna, aangevuld met de resultaten van de discussie erover ten congresse, gebundeld uitgegeven onder de doorzichtige titel: **'UITZICHT'**.

De inhoud van deze brochure is tevens kenmerkend voor de voornaamste onderwerpen waarmee het hoofdbestuur zich in 1965 heeft bezig gehouden. Deze onderwerpen zijn in meer Nederlandse instellingen voor maatschappelijk werk aan de orde en de brochure is dus tevens een bijdrage tot de algemene meningsvorming.

Ook dit jaar heeft het jongste deelorgaan van Humanitas, de Verenigingsraad, het hoofdbestuur veel steun verleend bij de vorming van het beleid en dus ook bij het tot stand komen van de brochure, waarin zaken van beleid de hoofdschotel vormen.

Er is een nauw verband tussen de inhoud van de publikatie en de praktische opbouw binnen Humanitas van een doelmatige regionale organisatie als basis voor uitvoerend werk buiten de grotere gemeenten. Vaak moet dat in de vorm van schaalvergroting bereikt worden. In zeer veel gevallen zal in Humanitas de voorkeur gegeven worden aan functionele en/of territoriale schaalvergroting, omdat binnen de vereniging meerdere vormen van maatschappelijk werk worden uitgevoerd. Samenwerking met andere instellingen zal prevaleren als de doelmatigheid van de hulpverlening aan 'de cliënt', die naar onze mening steeds voorop dient te staan, daarmee gediend is. Het reeds in 1964 gesignaleerde verschijnsel van de geleidelijke herwaardering van de 'verzuilde' hulpverlening en de veranderingen in de opvattingen bij de overheid en het particulier initiatief inzake subsidiebeleid, samenwerking en organisatie, hebben in 1965 geleid tot een oriënterend gesprek tussen het bestuur van het Landelijk Sociaal Charitatief Centrum en het bestuur van Humanitas.

Het is duidelijk dat de resultaten van het streven om te breken met een werkwijze die al enigszins tot traditie geworden is, pas aan een periode van meerdere jaren gemeten kunnen worden.

Er zijn vele en uiteenlopende uitgangspunten voor schaalvergroting. Zodra die tegelijkertijd in hetzelfde geografische of functionele verzorgingsgebied worden toegepast, zijn tegenstrijdige belangen niet te vermijden. Zoiets eist overleg, wijs beleid en dus tijd.

Bij de zorg, die het hoofdbestuur heeft besteed aan de verduidelijking van de bovengenoemde problemen, heeft het, naast zijn routine-arbeid en de toenemende bemoeiingen met personeelszaken, de volgende (hoofd)zaken behandeld:

- Het voorbereiden van het congres en het daarna uitwerken en uitvoeren van de besluiten en van de aanbevelingen van de 'Organisatiecommissie' en de 'Commissie Jeugd- en Buurtwerk'.
- Het tot stand brengen van besluiten, richtlijnen of verduidelijking inzake:
 - het samenspel tussen bestuur, bestuurscommissies (organen met gedelegeerde bevoegdheden) en adviesorganen (waaronder de 'secties');
 - het coördineren van de vergaderdata van advies- en beleidscolleges;
 - de uitgangspunten voor de organisatie van ons maatschappelijk werk;
 - methode, doel en beschrijving van het maatschappelijk opbouwwerk;
 - de oorsprong van relaties met cliënten en een toegankelijke registratie daarvan;

- regionale organisatie en schaalvergroting;
- gezinsverzorgingsorganisatie (vernieuwing);
- criteria voor deelname aan telefonische hulpdiensten (vernieuwing).
- * Het omzetten van de sectie jeugdzaken, met zijn subsecties, in een coördinatiecommissie kinderbescherming, een bestuurscommissie voor voogdijwerk en, te zijner tijd, een landelijk adviesorgaan voor gezinsvoogdij.
- * Een initiatief tot reorganisatie van de Nationale Federatie voor de Kinderbescherming.
- * Het nog niet ten volle verklaarde ministeriële stilzwijgen op ons verzoek om subsidiëring als 'groepsorganisatie' voor kinderbescherming.
- * De deelname van Humanitas aan de Landelijke Stichting Bijstand Buitenlandse Werknemers en aan de Raad van Advies en Bijstand van de Nationale Federatie voor Huis-houdelijke en Gezinsvoorlichting.
- * Personeelszaken: een herverdeling van de taken van de centrale staf (in 1966 te completeren) teneinde meer gelegenheid te scheppen tot wetenschappelijke ondersteuning van het werk, uitbreiding van de staf voor (toenemend) voogdijwerk en het op het programma plaatsen van de instelling van een samenwerkingsorgaan voor het gewest Limburg met een bescheiden bemanning.
- * Het onderzoeken van mogelijkheden tot uitbreiding van de administratieve dienstverlening aan deelorganen met personeel (verzekeringen, subsidiezaken en personeelsadministratie) en het instellen van een periodiek overleg met gewestelijke voorzitters over beheersproblemen.
- * Voorlichting, intern en extern, uitbreiding van het leden-tal en propaganda.
- * Via de Nationale Raad voor Maatschappelijk Werk: reval-idatie, reorganisatie van de Raad en het Koningin Juliana Fonds, werkwijze van samenwerkingsorganen, de wenselijk-

Congres en verenigingsraad

De voornaamste resultaten van het *Congres* in 1965 waren:

- * De uitgave van de brochure 'Uitzicht'.
- * In het algemeen: een geslaagde besluitvorming dankzij het functioneren vooraf van de Verenigingsraad, waardoor veel van de tevoren wel eens geconstateerde logheid in de besluitvorming van een groot tweetaarlijks Congres, door een betere voorbereiding met een groep kaderleden uit alle deel-organen van de vereniging, kon worden ondervangen.

Landelijke vertegenwoordigingen

Samenstelling van het bestuur

Op 31 december was het hoofdbestuur als volgt samengesteld:
 prof. mr. A. D. Belinfante, Amsterdam, voorzitter,
 C. M. Swiebel, Den Haag, vice-voorzitter,
 T. van Grootheest, Amsterdam, secretaris,
 mr. H. J. Timman, Delft, penningmeester,
 J. van den Berg Jeths, Eindhoven,
 mr. G. Ebbeling, Badhoevedorp,
 J. Landman, Amsterdam,
 G. Rietveld, Rotterdam,
 mr. B. H. Rümke, Amsterdam,
 A. van der Velde, Staphorst,
 mr. W. G. Verkruijsen, Ouderkerk a. d. Amstel.
Erevoorzitter: mr. dr. J. in 't Veld, Den Haag.
Ereleden: F. H. W. Vliegen, Haarlem, mr. B. van der Waerden, Amsterdam.

heid van een landelijk orgaan voor algemeen maatschap-pelijk werk, 'social administration' en ondoelmatigheids-bestrijding.

- * Intensivering van de samenwerking met het Nederlands Genootschap tot Reclassering op andere gebieden dan dat van het traditionele contact, toezicht en celbezoek (o.a. voor algemene voorlichting en preventieve arbeid).

- * Instemming met het gevoerde bestuursbeleid door de af-gevaardigden.
- * Vereenvoudiging van de financiële verhouding tussen hoofd-bestuur en deelorganen.
- * Uitbreiding van het hoofdbestuur tot 11 leden.
- * Verkiezing van de heren mr. G. Ebbeling, mr. B. H. Rümke en A. van der Velde tot leden van het hoofdbestuur.
- * Aanvaarding van een 'Organisatie-rapport' waarin aanbe-velingen werden gedaan inzake schaalvergroting; de ver-houding tussen vrijwilligers en beroepskrachten; beleids-vorming, consultering en advisering; training en voorlich-ting van medewerkers. Het rapport bevatte meer stof voor richtlijnen dan zaken die tot formele reglementsherziening leidden, hetgeen impliceert dat het meer was gericht op doelmatig werk en produktie dan op voorschriften en sancties.
- * Aanvaarding van het rapport 'Jeugd- en buurthuiswerk'.
- * De instelling van een studiecommissie voor herziening (voor-al coördinatie) van de reglementering.
- * Een tweede contributieverhoging in 1967.

De *Verenigingsraad* kwam in 1965 tweemaal bijeen.

In de hieronder volgende lijst zijn alleen onze vertegen-woordigingen in bestuurscolleges van permanente organen en in enkele adviescommissies opgenomen. Niet opgenomen zijn de vertegenwoordigingen in de diverse meer op vak- dan op beleidsterrein werkende studie- en technische commissies van de Nationale Raad voor Maatschappelijk Werk, van de Cen-trale Raad voor Gezinsverzorging, van de Nationale Federatie voor Kinderbescherming en van de Nederlandse Federatie voor de Bejaardenzorg, alsmede de werkorganen (secties) van het Koningin Juliana Fonds, die voornamelijk door de lande-lijke stafleden en in enkele gevallen door de bestuursleden worden verzorgd.

Instelling e.d.

1. International Humanist and Ethical Union (IHEU)
2. Bestuursraad van de Natio-nale Raad voor Maatschappe-lijk Werk
3. Raad van Beheer van het Koningin Juliana Fonds
4. Nationale Federatie voor de Kinderbescherming
5. Centrale Raad voor Gezins-verzorging
6. Stichting Centraal Comité van Kerkelijk en Particulier Initiatief voor Sociale Zorg ten behoeve van Gerepatriceer-den (CCKP)
7. Nederlandse Federatie voor Bejaardenzorg
8. Nationale Contactcommissie voor Gezinsbelangen en Natio-nale Gezinsraad
9. Stichting Opleidingen Be-jaardenzorg (SOB)
10. Nederlands Genootschap tot Reclassering
11. Nederlandse Vereniging voor Sociaal-Pedagogische Zorg
12. Nederlandse Organisatie voor Internationale Bijsland

Vertegenwoordiger

- mr. dr. J. in 't Veld
- T. van Grootheest
- T. van Grootheest
- T. van Grootheest
- C. M. Swiebel
J. Terlouw (adv. en plv.)
- T. van Grootheest
W. Tjepkema
- J. Terlouw
- C. M. Swiebel
- J. Terlouw
- mr. B. H. Rümke
- mr. W. G. Verkruijsen
mr. B. H. Rümke en
drs. P. Albarda
- W. Post
- drs. H. Knorringa

Gewesten

Humanitas streeft naar een zo gelijkmatig mogelijke spreiding van zijn dienstver-lenend apparaat. Binnen zijn werkeen-heden brengt concentratie weer duidelijk voordelen. Het eerste heeft te maken met ons streven naar het opbouwen van voor-zieningen op het platteland en in plaatsen die hun inwonertal slechts met enkele tienduizenden tellen. Het tweede komt voort uit ons verlangen bureaus op te richten waar enige differentiatie mogelijk is en waar bij voorkeur dus meer dan één beroepsmedewerker resideert. Deze doelen kunnen bereikbaar worden ge-maakt door schaalvergroting, hetzij func-tioneel, hetzij geografisch, of door sa-menwerking met anderen. Voor afdelingen in grotere plaatsen zou in de aanpak van nieuwe taken een derde middel kunnen worden gezien.

Aangezien in veel gevallen meer dan één afdeling of meer dan één gemeente bij vestigingen van nieuwe Humanitas-bu-reaus betrokken zijn, of andere instel-lingen tot 'samen-doen' met onze orga-nisatie overgaan of worden gebracht, is het begrijpelijk dat vooral in bovenge-

noemde opgave de laatste tijd een taak bij uitstek is gelegen voor onze het dichtst bij het grondvlak werkende samenwer-kingsorgaan, de gewesten.

De kenschetsing in een verslag van deze taakstelling is aanmerkelijk eenvoudiger dan de uitvoering. Daarom is het voor-spelbaar dat de gewesten van Humanitas, ook ná 1965, het jaar waarin dit alles zo duidelijk zichtbaar is geworden, nog wel enige jaren met de opbouw van onze ap-paratuur bezig zullen zijn. Een en ander naast het werk dat er voor hen uiteraard vastzit aan de begeleiding van het be-staande werk.

Enkele gewesten laten in hun verslagen een kritisch geluid horen over de wijze waarop de algemene bijstandswet hier en daar wordt uitgevoerd.

De hierna volgende korte beschrijvingen van de stand en gang van zaken in alle provincies dienen slechts voor een globaal overzicht. De op meer informatie uit zijn-de lezer kan in de gewestelijke- en in de afdelingsverslagen uitgebreidere gegevens vinden.

De kernen van de gewestelijke besturen waren eind 1965 als volgt samengesteld:

Friesland:

A. C. Engelen, Heerenveen, voorzitter.
 Mevrouw G. de Blaauw-Hilgenga, Leeu-warden, secretaris.
 E. Kromhout, Gorredijk, penningmeester.
 Bureau: Harlingerstraat 15b, Leeuwar-den; maatschappelijk-werkadviseur M. ten Hoff.

Instelling e.d.

13. Federatie Ankerclubwerk
14. Humanistisch Centrum 'Mens en Wereld' en Humanis-tisch Instituut voor Sociaal On-derzoek (HISO)
15. Humanistische Stichting voor Huisvesting van Bejaarden (HSHB)
16. Stichting Sociaal-Culturele Zorg Trekkende Bevolking
17. Stichting Bureaus voor Levens- en Gezinsmoeilijke-den op Humanistische Grond-slag
18. Samenwerkende Kinderbe-schermings-Organisaties (SAKOR)
19. Comité Kinderpostzegels
20. Centrale Commissie Sociale Bemiddeling Arbeiderskampen (Departement van Sociale Za-ken en Volksgezondheid)
21. De Subsidie-Adviescom-missie (Nationale Raad)
22. Stichting Bijstand Buiten-landse Werknemers
23. Commissie van Advies en Bijstand voor Maatschappelijk Werk van de Nationale Fede-ratie voor de Gezinsvoorlichting

Vertegenwoordiger

- vacature
- mr. W. G. Verkruijsen en
H. van Schaaiik
- T. van Grootheest
J. v. d. Berg Jeths
mr. H. J. Timman
B. Drukker
- J. Terlouw
W. J. Wolters
- drs. P. Albarda
mr. H. J. Timman
mevr. R. Brouwer-Heybroek
- T. van Grootheest
drs. H. Knorringa
- J. Landman
- C. M. Swiebel
- T. van Grootheest
- T. van Grootheest
- vacature

Groningen:

J. Baarveld, arts, Groningen, voorzitter.
 Drs. K. J. Heuvink, Groningen, secretaris.
 G. Keulen, Haren, penningmeester.
 Bureau: Parklaan 29b, Groningen; maat-schappelijk-werkadviseur T. J. Kolk.

Drenthe:

Drs. J. W. Louw, Assen, voorzitter.
 G. A. M. van den Muyzenberg, Assen, secretaris (wnd.).
 A. v. d. Velde, Staphorst, penningmeester.
 Bureau: De Klenckestraat 49, Assen; maatschappelijk-werkadviseur B. J. Buhre.

Overijssel:

G. J. H. Hofte Koesveld, arts, Zwoller-kerspel, voorzitter.
 R. G. J. Heikens, Tuk, secretaris.
 G. A. J. ter Horst, Hengelo, penning-meester.
 Bureau: Mauritsstraat 43, Zwolle; direc-trice mevrouw H. J. Roes.

Gelderland:

Drs. E. Smith, Arnhem, voorzitter, waar-nemend secretaris.
 H. G. Zoutman, Doetinchem, penning-meester.
 Bureau: Van Steenislaan 3, Oosterbeek; maatschappelijk-werkadviseur K. H. F. Weyburg.

Noord-Holland:

Drs. M. Koker, Amsterdam, voorzitter.
 Mevrouw M. van Rossem-Dupont, Am-sterdam, secretaris.
 Drs. R. J. Offers, Zaandam, penn.meester.

Bureau: Zijlstraat 89-II, Haarlem; directrice mejuffrouw mr. H. van Amerongen; maatschappelijk-werkadviseuze mejuffrouw J. S. Frijda.

Zuid-Holland:

C. Roos, Den Haag, voorzitter. Mejuffrouw drs. M. Foort, Rotterdam, secretaris. J. Zomervrucht, Rijswijk, penningmeester. Bureau: Salviastraat 52a, Vlaarding; maatschappelijk-werkadviseur: G. Strookappe.

Utrecht:

Mevrouw A. Duisterhof-Fiegg, Zeist, voorzitter. Mevrouw E. W. Torensma-van Bommel van Vloten, Utrecht, secretaris. J. Betlem, Amersfoort, penningmeester. Bureau: Oudegracht 152, Utrecht; maatschappelijk-werkadviseur C. van Dam.

Noord-Brabant:

Dr. H. J. G. Meyer, Aalst, voorzitter. Dr. A. Bril, Eindhoven, penningmeester. Secretariaat en bureau: Loevensteinlaan 47a, Oosterhout; maatschappelijk-werkadviseur A. van Oosten.

Zeeland:

Ir. L. Uildriks, Oostburg, voorzitter. Mejuffrouw O. H. E. Kloevekn, St. Laurens, secretaris. J. Stenvert, Terneuzen, penningmeester. Bureau: Loevensteinlaan 47a, Oosterhout; maatschappelijk-werkadviseur A. van Oosten.

Limburg/Mijnstreek

(gewest in oprichting): Dr. R. J. de Kock, Geleen, voorzitter. D. R. Falize, Sittard, secretaris. J. J. van Brouwershaven, Schaesberg, penningmeester.

Friesland

Tot de goede berichten uit dit gewest behoren:

— De groei van het arrondissementelijke gezinsvoogdijwerk (van een taak voor vijftig percent tot een volle dagtaak).
— De zekerheid dat de afdeling Weststellingwerf gereed is voor het aanstellen van een maatschappelijk werker.
— Enkele resultaten op het gebied van de schaalvergroting:
1e Uitbreiding van het gebied van de Coördinatie-Commissie Zuid-Oost-Friesland (zie ook vorig punt), waar nu plaats en ruimschoots werk is voor twee maatschappelijk werkers.

2e De omzetting van de afdeling Appelscha in een aanmerkelijk sterkere afdeling Ooststellingwerf, congruent met een algemene plaatselijke (en nu regionale) stichting voor maatschappelijk werk, waarin Humanitas deelneemt, die tevoren de schaal van activiteiten ook vergroot had.

— De omzetting van de commissie kinderkampen in een breder orgaan: 'Commissie bijzonder jeugd- en buurtwerk', hetgeen ook in de praktijk van het werk veel voldoening heeft gegeven.

— Het geleidelijk groeien van de afdeling Leeuwarden naar een tweemansbureau voor maatschappelijk werk (t.z.t.

te realiseren) en het vorderen aldaar van de plannen tot huisvesting van bejaarden. Het slechte nieuws zit in de mededeling, dat de maatschappelijk-werkadviseur, de heer M. ten Hoff, door een ernstig auto-ongeluk, voor bijna het gehele jaar was uitgeschakeld, met, afgezien van veel persoonlijk leed, alle gevolgen die dat voor een nog kwetsbaar apparaat als het onze met zich meebrengt. Gelukkig is er uitzicht op herstel in 1966.

De samenwerkingsfunctie van het gewest moest hier natuurlijk onder lijden. Het gewestelijk bestuur had derhalve een zwaarder jaar dan normaal door te worstelen.

Groningen

De twaalf afdelingen, waarvan één in oprichting, boekten in 1965 21 pct. ledenwinst.

In twee gebieden zijn enige afdelingen, begeleid door het gewest, bezig met regionale bundeling om een streek-maatschappelijk-werker te kunnen aanstellen. Allereerst het noord-oosten van Groningen.

Het gezinsvoogdijwerk van het gewest zal in 1966 aan een maatschappelijk werker met een volle dagtaak toe zijn.

Slechts personeelsschaarste verhinderde de afdeling in de stad Groningen zijn staf uit te breiden.

De traditionele zomerkampen voor kinderen, van gewest en afdelingen in Groningen, werden van twee tot vier weken uitgebreid.

De samenwerking met andere instellingen betrof hoofdzakelijk de gezinsverzorging en de bejaardenhuisvesting.

De kleinere afdelingen houden zich allen met vrijwilligerswerk voor bejaarden en voor de jeugd bezig, maar belangrijker nog is wellicht de functie van de Groninger afdelingen als partners in allerlei plaatselijke gezamenlijke activiteiten van de gehele bevolking. De bereidheid tot samenwerking in enkele plattelandsgemeenten met Humanitas is niet overal even groot, terwijl dat toch de aangegeven weg zou zijn.

De voornaamste medewerkers voor de reclassering besloten, in overleg met het gewest, de reclasseringszaken voortaan in een arrondissementelijke, dus gewestelijke, sectie te bundelen.

De bestuursleden en de adviseur verzorgden samen 12 vertegenwoordigingen.

Drenthe

Een grotendeels vernieuwd bestuur heeft in 1965, met de steun van de in 1964 aangestelde maatschappelijk-werkadviseur, de opbouw van het gewest Drenthe voortgezet. Hun zorgen betroffen onder meer:

— Allereerst de nodige oriëntering.
— Het bestuderen van de mogelijkheden van grotere werkeenheden door middel van een verkaveling van het gewest in rayons, met geëigende ontwikkelingsopdrachten, en met prioriteit voor de aanstelling van een maatschappelijk werker in 1966 voor de 'Zuidwesthoek' (Holland-scheveld, Hoogeveen en Meppel).
— De traditioneel geworden organisatie van wederom goed geslaagde kindervakantiecampen te Gasselte.

Het ledental steeg in Drenthe met plus minus 28 pct., het aantal donateurs van de gezinsverzorgingsdiensten met 6 pct. Het aantal afdelingen, nu 9, werd uitgebreid met een snel groeiende afdeling Eelde/Paterswolde, die participeert in een plaatselijke stichting voor algemeen maatschappelijk werk. Ook in Nieuw-Amsterdam werd een afdeling opgericht met de gezinsverzorging als voornaamste doel (te realiseren per 1 januari 1966).

In Assen werd voor halve dagen de eerste maatschappelijk werkster in Drentse afdelingsdienst aangesteld. Zij heeft het zeer druk en de noodzaak tot uitbreiding binnen korte tijd is zeker niet denkbeeldig. De afdeling Coevorden die als één der componenten van een plaatselijke stichting voor algemeen maatschappelijk werk optreedt, vervulde zijn moeilijke taak met dezelfde energie als het vorig jaar. Door bestuur en adviseur werden 15 provinciale vertegenwoordigingen verzorgd.

Overijssel

De ervaringen in het gewest Overijssel inzake de structuurproblemen van het maatschappelijk werk lopen ten dele parallel met de op het Congres naar voren gekomen gedachten van het hoofdbestuur. Vragen over organisatie, samenwerking en schaalvergroting zullen ook in Overijssel aan de orde komen. Het gewestelijk bestuur is er zich van bewust, dat de realisering van de in een voorgaand hoofdstuk van dit jaarverslag gesignaleerde wens tot regionale organisatie en samenwerking in de provinciale praktijk van Overijssel een moeilijke en tijd vergende opgave zal zijn.

De zes afdelingen in het gewest vertonen ongeveer hetzelfde beeld als in 1964. In Deventer is het bejaardentehuis gereed, nu komt daar de opbouw van het algemeen maatschappelijk werk aan de orde. De afdeling Enschede heeft nu twee maatschappelijk werkers in dienst.

Er is bescheiden vooruitgang zichtbaar. Waar men Humanitas nodig heeft voor maatschappelijk opbouwwerk, kan aan de vraag voldaan worden.

Op het programma van het gewest blijven het tot stand brengen van samenwerking met als doel een goede inpassing van maatschappelijk werk in de revalidatie, bereikbaarheid van hulp in levens- en gezinsmoeilijkheden en bejaardenhuisvesting.

Bestuur en functionaris verzorgden tezamen 10 vertegenwoordigingen.

Gelderland

Een gedeeltelijk vernieuwd gewestelijk bestuur, dat zich voornamelijk voor organisatorische taken geplaatst zag, kon met genoeg constateren dat in 1965:

1e het gezinsvoogdijwerk van Humanitas in deze provincie nu ook tot subsidiebel peil is gebracht;

2e weliswaar niet alle problemen van schaalvergroting zijn opgelost, maar wel in zeker vijf gebieden (Neder-Veluwe, Noord-oost-Veluwe, Velp/Dieren, Bommelerwaard, Achterhoek/Winterswijk)

duidelijke perspectieven geopend zijn voor 1966 en volgende jaren;

3e de eerste streekafdeling, Neder-Ve-

luwe, per 1 januari 1966 een maatschappelijk werkster zal aanstellen;

4e de Fondswerving provinciaal meer geld heeft opgebracht, met als gunstig nevenverschijnsel: meer bekendheid, meer leden en dus meer ontwikkelingskansen. De afdeling Neder-Veluwe nadert de 500 leden en komt daarna met een eigen vertegenwoordiging in de Verenigingsraad.

In Nijmegen zal de jarenlang bestaande vacature voor een maatschappelijk werker spoedig vervuld worden. In de Achterhoek zijn plannen voor een streekafdeling rond Winterswijk en de metamorfose van de afdeling Zaltbommel tot afdeling Bommelerwaard (met gezinsverzorging!) wordt alweer gezien als een tussenfase op weg naar een deelorgaan op iets grotere schaal (rivierengebied). De afdelingen Velp en Dieren zullen spoedig samengaan teneinde op deze manier ook een eigen bureau te stichten. Flevoland telt 30 Humanitas-leden en de afdeling Arnhem handhaafde het reeds vroeger bereikte goede peil. De andere afdelingen hebben nog alle kans de genoemde voorbeelden te volgen.

Bestuur en functionaris verzorgden 10 provinciale vertegenwoordigingen.

Noord-Holland

Enige op de voorgrond tredende onderwerpen van zorg, respectievelijk studie voor het gewestelijk bestuur zijn in 1965 geweest:

1e Het streven voor het heden en voor de nabije toekomst naar veelal ruimere werkverbanden van Humanitas, waar die nodig en mogelijk zijn ('een éénmanspost is een noodoplossing').

2e Wat de meer verwijderde toekomst betreft, de vraagstukken die samenhangen met schaalvergroting-over-de-grenzen heen van onze eigen organisatie en wellicht méér omvattend dan de tot dusverre door ons en anderen gecoördineerd tezamen gebrachte werksoorten.

3e De vraag naar de taakbegrenzing van het maatschappelijk werk, in verband met mogelijke deelname in enige afdelingen aan telefonische hulpdiensten, de hulp aan buitenlandse werknemers en dergelijke soorten van hulpverlening.

4e De vraag naar de mate waarin 'het maatschappelijk werk' betrokken zou moeten zijn en vooral blijven bij het welzijnsbeleid.

5e Het met de andere samenwerkingsorganen participeren in de revalidatie, in het bestuurlijke vlak en door aanstelling van een functionaris voor het maatschappelijk werk (in 1966 te realiseren).

Het dagelijks bestuur vergaderde 17 maal, de gewestelijke raad 2 maal.

Het gewest opende in Haarlem het eigen bureau nu officieel. De afdeling Amstelveen kon ook een eigen bureau in gebruik nemen. In Beverwijk en Velsen was de mogelijkheid van regionale schaalvergroting in bespreking.

In de afdeling Haarlem kon in de verschillende, lang bestaande, vacatures worden voorzien. Helaas was dit in de afdeling Den Helder nog niet mogelijk. Hilversum heeft een vacature voor een vierde

maatschappelijk werker. De twee Gooise afdelingen denken aan samenwerking in het kader van een regionale schaalvergroting. De afdeling Zaanstreek begon met een onderzoek naar eventuele uitbreidingsmogelijkheden voor het a.m.w. In vijf afdelingen zijn min of meer gevorderde plannen voor bejaardenhuisvesting.

Het gewestelijk gezinsvoogdijwerk in het arrondissement Haarlem vertoonde weinig verandering. Het gewest heeft zich dit jaar onder meer bezig gehouden met het bevorderen van een goede communicatie tussen alle, bij dit justitiële werk betrokken, instanties.

In het arrondissement Alkmaar is het gewest met Pro Juventute tot overeenstemming gekomen met betrekking tot de samenwerking.

Eénmaal per kwartaal kwamen de maatschappelijk werk(st)ers in het gewest op het provinciaal bureau bijeen.

Met de afdeling Amsterdam, die zelf als samenwerkingsorgaan fungeert, waren er onder meer contacten over de uitvoering van het gezinsvoogdijwerk en de leiderscursussen voor gezinsverzorging, die samen met de andere gezinsverzorgingsinstellingen worden georganiseerd.

Het bestuur, de directrice en de maatschappelijk werk-adviseuze behartigden 6 provinciale vertegenwoordigingen en namen deel aan verschillende gespreksverbanden in dit dichtbevolkte en sociaal veelvormige gewest.

Zuid-Holland

Het in het Zuidhollandse gewest te beluisteren hoofdthema voor 1965 was: communicatie, waartoe veel van de beleidsproblemen en -zorgen van het bestuur in 1965 terug te brengen zijn. Dat waren namelijk:

— Het vraagstuk van de voortgaande professionalisering naast een blijvende behoefte aan een geïnteresseerd draagvlak van vele leden en vrijwillige medewerkers.
— Verhoging van de efficiency van het bestuurswerk.

— Verzorging door Humanitas van de randgebieden om de grote steden met steun van de afdeling in de kern van het gebied.

— Communicatie-bevordering over gemeente- en afdelingsgrenzen heen en verbreding van de samenwerking tot een meer produktieve regionale hergroepering.

— Een goed contact met het in beweging zijnde Delta-gebied.

In het afgelopen jaar werden, tezamen met de andere samenwerkingsorganen, afdoende afspraken gemaakt voor een goede ondersteuning van de revalidatie door middel van een in 1966 aan te stellen maatschappelijk-werk-adviseur voor deze taak.

De veertien afdelingen vertoonden ongeveer hetzelfde beeld als het vorig jaar. In Delft neemt de gezinsverzorging toe. Dordrecht helpt de afdeling Dubbeldam met gezinsverzorgsters. Gouda werkt aan bejaardenhuisvestingsplannen, Schiedam bouwt zijn bejaardenhuis af (HSHB). De afdeling Vlaarding hoopt in 1966 ook

een maatschappelijk werkster te kunnen aanstellen.

De twee afdelingen binnen het gewest met een eigen samenwerkingsorgaan zijn beiden bijzonder goed vooruitgegaan. In Rotterdam is het speciaal de bejaardenhuisvesting — twee tehuizen gereed en twee op stapel — en een enorme ledenwinst, in Den Haag de toename van het gezinsvoogdijwerk en de plaatselijke samenwerking, die de aandacht hebben getrokken.

Het dagelijks bestuur van het gewest vergaderde 14 maal, de gewestelijke raad tweemaal.

Bestuur en functionaris verzorgden tezamen vijf vertegenwoordigingen en een groot aantal incidentele contacten voor overleg.

Utrecht

In Utrecht-stad werd een tweede maatschappelijk werkster aangesteld.

In afdeling Zeist wordt een periodiek spreekuur gehouden, met het gewest samen. Er is voorspeld bescheiden behoefte aan vakkundige hulp van Humanitas, doch de realisering daarvan met eigen afdelingswerk zal nog wel enige tijd vragen. De afdeling Loosdrecht verzorgt een bejaardensociëteit.

In de streek Bilthoven-Soest-Soestdijk kan op den duur een streekafdeling van Humanitas groeien. Een kleinere organisatie-schaal zou een onvoldoende grondvlak opleveren.

In het werk van de afdeling Amersfoort kwam weinig verandering.

De gezinsvoogdij van het gewest in het arrondissement Utrecht werkt nauw samen met het algemeen maatschappelijk werk in de gelijknamige afdeling.

Het bestuur kwam zesmaal, de gewestelijke raad tweemaal bijeen.

Samen met de gewestelijke functionaris had het bestuur de zorg voor 7 provinciale vertegenwoordigingen.

Noord-Brabant

Ook in 1965 was de afdeling Eindhoven een belangrijk centrum van verenigingsactiviteiten in Noord-Brabant. Afdeling en het plaatselijk Bureau voor Levens- en Gezinsmoeilijkheden delen samen de nieuwe bureau-ruimte.

De kortelings opgerichte Stichting Bijstand Buitenlandse Werknemers, waarin Humanitas participeert, nam de door de afdeling Eindhoven zolang verzorgde contacten met Turkse arbeiders over.

De afdelingen in Breda, Tilburg en 's-Hertogenbosch waren actief op het gebied van de vrijwillige bejaardenzorg.

In de afdeling 's-Hertogenbosch wordt bovendien gewerkt aan een plan tot huisvesting van bejaarden.

Het gewest als geheel zal het volgend jaar trachten zijn aandacht meer op algemeen maatschappelijk werk te richten.

Zeeland

Met enige opluchting kon het bestuur in Zeeland bekend maken, dat in 1965 de vacature voor een maatschappelijk werker in de afdeling Walcheren bezet is. Nu komen andere gebieden aan de beurt, in de eerste plaats Zeeuws-Vlaanderen en

Schouwen-Duiveland. In het laatste gebied wordt aan de oprichting van een afdeling gewerkt; er komen steeds meer leden.

Het bestuur vestigt mede zijn hoop op geleidelijk beter wordende samenwerking met andere instellingen.

Het vrijwilligerswerk is gelijk gebleven aan dat van vorig jaar. Van nu af aan zal meer aandacht besteed worden aan de opbouw van open bejaardenwerk, dat veel vrijwilligers verdient.

In Walcheren bestaat een gevorderd plan voor bejaardenhuisvesting, in Zeeuws-

Vlaanderen is men daar juist aan begonnen.

Het gewestelijk bestuur kwam 8 maal bijeen, de gewestelijke raad eenmaal.

Limburg

Humanitas werkt in Limburg voornamelijk in de Mijnstreek. Het overkoepelende bestuur is voor deze taak volkomen berekend. Het hoopt binnen niet al te lange tijd ook als samenwerkingsorgaan te kunnen optreden.

Enkele provinciale vertegenwoordigingen worden reeds op die basis behartigd.

Centraal bureau
en landelijke staf

De herverdeling van taken op het Centraal Bureau, zonder het aantal stafmedewerkers uit te breiden, is in 1965 ten dele gerealiseerd en zal in begin 1966 zijn be-

Periodieken en
uitgaven

De oplage van het om de twee maanden

Afdelingen,
correspondentschappen
en medewerkers
in cijfers

Het aantal afdelingen bleef in 1965 gelijk: 88.

In 48 plaatsen was een correspondentschap gevestigd.

Er zijn geen zogenaamde algemene leden meer, met uitzondering van enkele getrouwen in het buitenland. Alle anderen zijn nu lid van een afdeling of zijn bij een gewest aangesloten.

Het totale ledental is toegenomen met circa 3500.

Het percentage van de toename klimt dus

verschijnende kaderorgaan 'Humanitas' bedroeg in 1965: 3200. Het ledenorgaan 'Van Mens tot Mens', oplage 17.000, verscheen ieder kwartaal en éénmaal met een dubbel jaarverslagnummer.

Als extra-uitgave werd na het congres een brochure samengesteld, onder de titel 'Uitzicht'. Het ontstaan daarvan en de inhoud, waaraan het hoofdbestuur veel belang hecht, zijn in de inleiding van dit verslag behandeld.

nog steeds. Jaar na jaar; van 3 pct., via 6 pct., 9 pct. en 13 pct., naar 17 pct. De zaak van de representativiteit van onze vereniging is daarmee gediend. Er zal naar gestreefd moeten worden vooral hier de opwaartse lijn te behouden.

Het werk in afdelingen en gewesten wordt in details beschreven in de plaatselijke en gewestelijke jaarverslagen (ter inzage op het Centraal Bureau). In dit verslag komen over deze deorganen alleen de globale gegevens naar voren. Daar waar in de volgende bladzijden over gewesten en afdelingen wordt gesproken, gaat het in dit verband hoofdzakelijk om beleidsaspecten, karakteristieke verschijnselen en aanmerkelijke veranderingen. Van enkele op het grondvlak uitgevoerde werkonderdelen, voornamelijk van het maatschappelijk werk dat in justitieel kader wordt uitgevoerd, komen wel totaalcijfers in dit verslag voor, doch voor uitvoerige inlichtingen over dit en het andere uitvoerende werk en voor de routine-arbeid in de afdelingen waar het, ondanks alle specta-

PERSONEELSBEZETTING VAN HET CENTRAAL BUREAU OP 31 DECEMBER 1965	
DIRECTIE EN CENTRALE STAF	
T. van Grootheest, directeur, algemeen secretaris van de vereniging; H. van Schaaijk, plaatsvervangend directeur, secretaris van het Centraal Bureau; drs. P. Albarda, adjunct-directeur; P. E. Hutte, reclasseringshoofdambtenaar, secretaris sectie reclassering; drs. H. Knorringa, adviseur voor financiën en organisatie; W. Post, landelijk adviseur voor jeugdzaken; J. Terlouw, landelijk adviseur voor gezinsverzorging en bejaardenzorg; mej. drs. R. A. E. Zijlman, adviseuse voor maatschappelijk opbouwwerk.	
ADMINISTRATIE	
G. H. F. Schoof, boekhouder; de dames N. D. Heiman-Cohen, D. Jansen-Jacobsen, W. Ruyg, A. Salverda, A. H. G. Vrind, M. Vreeken, H. Klaasen en A. de Groot, administratieve medewerkers.	
FONDSWERVING	
D. G. de Ruyter en E. Haandrikman.	
VRIJWILLIGE MEDEWERKERS	
Het Centraal Bureau kan regelmatig rekenen op de diensten van enige vrijwillige medewerkers: mejuffrouw M. G. Keemink en de heer J. Zwart voor onze boekhouding, en mevrouw C. Moerkerken van der Meulen-Bredius voor de bibliotheek en documentatie.	
AFDELING VOOGDIJZAKEN	
Mejuffrouw E. den Boer, leidster voogdijwerk; mejuffrouw M. Breuk en mejuffrouw M. Max, maatschappelijk wersters voor voogdijzaken; mejuffrouw A. Zijlstra, administratrice.	
GEREPATRIEERDENZORG	
Mevrouw W. Tjepkema en de heer A. J. Harmsen, landelijk adviseurs voor gerepatriceerdenzorg.	
HUISHOUDING	
Mevrouw M. Ruardy.	

culaire beleidsproblemen, om gaat, dient naar afdelings- en gewestelijke verslagen te worden verwezen.

Ter aanvulling en ter ondersteuning van de vrijwillige bewindvoerders en medewerkers in de afdelingen van de vereniging — ruim 4000 — werkten op diverse standplaatsen 10 functionarissen als maatschappelijk-werk-adviseur of gewestelijk directeur (Friesland, Groningen, Drenthe, Overijssel, Gelderland, Noord-Holland, Zuid-Holland, Utrecht, Noord-Brabant/Zeeeland); 3 directeurs van plaatselijke bureaus (Amsterdam, Den Haag en Rotterdam); 3 plaatselijke maatschappelijk-werk-adviseurs (Amsterdam en Rotterdam); 45 maatschappelijk wersters voor het algemeen maatschappelijk werk of bijzonder gezinswerk (Almelo, Amersfoort, Amstelveen, Amsterdam, Arnhem, Assen, Beverwijk, Delft, Dordrecht, Eindhoven, Enschede, Groningen, 't Gooi-Noord, Den Haag, Haarlem, Hengelo, Hilversum, Leeuwarden, Neder-Veluwe, Rotterdam, Velsen, Utrecht, Walcheren, Zaanstreek,

Ledental in 1965

Afdelingen en gewesten		Stand per			
		1-1-'65	Bij	Af	31-12-'65
Drachten	119	22	—	141	
Franeke	19	—	—	19	
Grouw	16	—	—	16	
Heerenveen	164	30	—	194	
Houtgehage	42	21	—	63	
Jubbega	35	18	—	53	
Leeuwarden	275	6	—	281	
Ooststellingwerf	140	10	—	150	
Opsterland	150	—	10	140	
Sneek	137	6	—	143	
Weststellingwerf (ex-Wolvega)	114	14	—	128	
Gewest Friesland	69	—	1	68	
Delfzijl	73	—	6	67	
Groningen	895	80	—	975	
Haren	55	53	—	108	
Hoogezand/Sappemeer	19	3	—	22	
Leek	50	—	—	50	
Slochteren	44	19	—	63	
Ter Apel	44	1	—	45	
Veendam/Muntendam	51	—	3	48	
Wildervank	28	1	—	29	
Winschoten	41	—	7	34	
Gewest Groningen	19	17	—	36	
Assen	269	36	—	305	
Coevorden	88	111	—	199	
Eelde/Paterswolde	—	34	—	34	
Emmen	67	5	—	72	
Havelte	13	—	—	13	
Hollandscheveld	113	3	—	116	
Hoogeveen	101	33	—	134	
Meppel	86	—	3	83	
Nieuw-Amsterdam	—	57	—	57	
Schoonoord	7	—	—	7	
Gewest Drenthe	71	—	—	71	
Almelo	185	—	30	155	
Deventer	168	20	—	188	
Enschede	190	5	—	195	
Hengelo	329	28	—	357	
Noordoostpolder	297	—	17	280	
Zwolle	186	7	—	193	
Gewest Overijssel	68	7	—	75	
Apeldoorn	57	—	1	56	
Arnhem	240	79	—	319	
Bommelerwaard	30	5	—	35	
Dieren	60	—	—	60	
Doetinchem	70	2	—	72	
Neder-Veluwe	323	71	—	394	
Noordoost-Veluwe	67	46	—	113	
Nijmegen	168	19	—	187	
Velp	100	21	—	121	
Winterswijk	50	—	6	44	
Zutphen	59	19	—	78	
Gewest Gelderland	61	—	2	59	
Amersfoort	148	4	—	152	
Loosdrecht	51	—	4	47	
Rhenen	18	2	—	20	
Utrecht	521	54	—	575	
Zeist	50	6	—	56	
Gewest Utrecht	118	20	—	138	
Aalsmeer	45	—	45	—	
Alkmaar	81	10	—	91	
Amstelveen	204	63	—	267	
Amsterdam	2348	85	—	2433	
Beverwijk/Heemskerk	108	—	1	107	
Edam	13	—	—	13	
't Gooi-Noord	147	—	6	141	
Haarlem	883	37	—	920	
Den Helder	164	—	20	144	
Hilversum	730	147	—	877	
Texel	34	—	34	—	
Velsen	172	—	3	169	
West-Friesland	22	—	7	15	
Zaanstreek	324	26	—	350	
Zandvoort	21	—	21	—	
Gewest Noord-Holland	—	10	—	10	
Delft	280	10	—	290	
Dordrecht	223	—	5	218	
Dubbeldam	101	—	3	98	
Flakkee	30	—	—	30	
Gouda	69	—	—	69	
's-Gravenhage	1020	51	—	1071	
Leiden	195	10	—	205	
Rotterdam	3709	2103	—	5812	
Schiedam	270	60	—	330	
Spijkenisse	49	12	—	61	
Vlaardingen	73	9	—	82	
Voorburg/Rijswijk	179	1	—	180	
Woerden	30	—	—	30	
Zwijndrecht	340	—	20	320	
Gewest Zuid-Holland	92	2	—	94	
Goes	43	—	—	43	
Walcheren	101	6	—	107	
Gewest Zeeland	33	10	—	43	
Breda	128	—	7	121	
Eindhoven	217	174	—	391	
's-Hertogenbosch	58	—	—	58	
Tilburg	43	—	—	43	
Gewest-Noord-Brabant	25	12	—	37	
Brunssum	37	1	—	38	
Geleen	59	14	—	73	
Heerlen	38	9	—	47	
Algemene leden	62	—	55	7	
		19828	3857	317	23368
Donateurs gezinsverzorging in 21 afdelingen					7761
Totaal					31129

Zwolle, Zwijndrecht, Z.O.-Friesland); 10 maatschappelijk werkers voor jeugdzaken of gezinsvoogdij (in de arrondissementen Amsterdam, Den Haag, Rotterdam, Groningen, Leeuwarden, Utrecht, Haarlem en Arnhem/Zutphen); 29 maatschappelijk werksters of bevoegde leidsters t.b.v. de gezinsverzorging of de bejaardenverzorging in 26 afdelingen; 8 supervisoren; 2

functionarissen voor de gerepatrieerden-zorg (de laatste twee vóór de a.s. opheffing); 4 medewerkers voor het voogdijwerk; 22 administratieve medewerkers in gewesten en grote afdelingen en 516 gezinsverzorgsters, gezinshelpsters en bejaardenhelpsters in diverse afdelingen met gezinsverzorging. De Stichting Kindertehuizen had in 1965

25 personen in dienst. In totaal beschikte de vereniging en haar vele besturen in 1965 dus over de werkkraft van 697 bezoldigde medewerkers. Hierbij zijn niet meegeteld de personeelsleden van de stichtingen voor bejaardenhuisvesting waarin Humanitas participeert, noch die van de tehuizen in eigen beheer.

Algemeen maatschappelijk werk

De werkgroep

Mejuffrouw N. Braak, mejuffrouw E. M. Cox, mevrouw M. v. d. Sterren-Jonkmans, drs. P. Albarda (waarnemend voorzitter/secretaris) en W. A. van Opijnen vormden in 1965 de landelijke werkgroep. Enkele deskundigen werden uitgenodigd aan de besprekingen deel te nemen, te weten: mejuffrouw J. M. de Groot te Heemskerk en de heer M. H. Weber te Amsterdam. Op de agenda van de Werkgroep stond:

— Bezinning op mogelijkheden van een meer doelmatig functioneren van het algemeen maatschappelijk werk, naar aanleiding van:

1e suggesties van het Ministerie van Cultuur, Recreatie en Maatschappelijk Werk dienaangaande,

2e het rapport van de organisatiecommissie aan het Congres, en

3e vragen die in enkele gewesten en afdelingen zijn gerezen in verband met het werk op zogenaamde éénmansposten.

De werkgroep bracht hierover een adviesnota aan het hoofdbestuur uit.

— Aanvulling van de Taakomschrijving AMW met een beschrijving van taak en functie van de supervisie.

— Een studie over mogelijke verbetering van de werkrelatie van het algemeen maatschappelijk werk tot de Bureaus voor Levens- en Gezinsmoeilijkheden.

— Terminologie en begripsverduidelijking, o.a. naar aanleiding van het in de congresuitgave op te nemen artikel 'Sociale Dienstverlening'.

Vele andere zaken vroegen incidentele aandacht, zoals: de relatie met de revali-

datie, de gezinsverzorging, het inschakelen van stagiaires, uitwerking van de functie van leidinggevend maatschappelijk werker, het onderzoek van het Centraal Bureau naar aanleiding van de vraag: wie zijn de hulpzoekenden in het algemeen maatschappelijk werk en hoe (via wie) komt het contact tot stand? De werkgroep besteedde ook aandacht aan de te verwachten opname in de landelijke staf van een speciale functionaris voor het algemeen maatschappelijk werk.

De afdelingen

Dertig afdelingen kwamen in 1965 voor subsidie in aanmerking. Het aantal functies voor maatschappelijke werkers werd uitgebreid in Amsterdam, Rotterdam en Den Haag. Tien plaatselijke, respectievelijk regionale bureaus werkten met twee of drie maatschappelijk werkers, hetzij als gevolg van samenwerking tussen twee afdelingen, hetzij als gevolg van uitbreiding van de werkzaamheden (in vijf gevallen betrof het een leidster speciaal belast met de gezinsverzorging).

Aan het eind van 1965 waren er (buiten de afdelingen in de drie grote steden) vier vacatures voor maatschappelijk werkers.

Op enkele zich daartoe lenende posten werden maatschappelijk werkers in opleiding (urgentiecuristen) aangesteld. Zij het met enige moeite kwam in een aantal afdelingen een regeling voor de supervisie van de maatschappelijk werkers tot stand. Een aantal afdelingen streeft naar de vorming of uitbreiding van een deskundigencommissie die advies verstrekt inzake de meest doelmatige opzet en uitvoering van het maatschappelijk werk en van de hulpverlening die aan vrijwillige medewerkers is toevertrouwd. Enkele afdelingen werken samen met de gemeente aan bijzonder gezins- en wijkwerk.

De afdelingen zonder beroepskader gaan er waar mogelijk toe over om, door samenwerking, hetzij met andere particulie-

re en gemeentelijke instellingen, hetzij met een naburige afdeling, algemeen maatschappelijk werk ter plaatse mogelijk te maken.

De traditionele studiebijeenkomsten van maatschappelijk werkers werden voortgezet, thans vaker per gewest (of combinatie van gewesten) en dan onder leiding van de gewestelijke directeur of adviseur. Er zijn twee landelijke studiedagen gehouden, één in samenwerking met de NVSH.

In landelijk verband brachten de maatschappelijk werkers een bezoek aan de Van der Hoevenkliniek te Utrecht. Met de collega's uit de gezinsvoogdij hebben zij een keer gezamenlijk van gedachten gewisseld over nieuwe mogelijkheden voor wederzijdse samenwerking, met een inleiding door de heer L. J. Dijkers als uitgangspunt.

Extern overleg

De heer drs. P. Albarda besprak in de 'Commissie van Overleg' met het Nederlands Genootschap tot Reclassering de mogelijkheden van meer geïntegreerde hulpverlening aan reclassenten. Overigens nam hij deel aan besprekingen van een aantal commissies van de Nationale Raad voor Maatschappelijk Werk en het Ministerie van CRM, onder meer over de Bijstandswet, de revalidatie, de ongehuwde-moederzorg, het probleem-gezin-nenwerk, de voorlichting, de stagecentra en vraagstukken van methodiek.

Gerepatrieerdenzorg

Mevrouw J. A. Kip-de Ferrante, mevrouw W. Tjepkema (secretaresse), drs. P. Albarda en T. van Grootheest vormden in 1965 de werkcommissie gerepatrieerdenzorg. Mevrouw Tjepkema en de heer A. J. Harmsen droegen zorg voor de hulpverlening aan gerepatrieerden, waar mogelijk door middel van het algemeen maatschappelijk werk, waar nodig op andere wijze. Eind 1966 wordt deze dienstverlening opgeheven.

voornaamste onderwerpen van zorg en aandacht zijn geweest:

— Het uitblijven van rijkssubsidie voor Humanitas als 'groepsorganisatie', hoewel de vereniging wel als zodanig functioneert.

— De 'planning' van de bouw van kindertehuizen.

— Reorganisatie van de Nationale Fede-

ratie voor de Kinderbescherming (zie inleiding).

— Voorbereiding conferentie: 'normen in de Kinderbescherming.'

— Het deelnemen aan commissiewerk van de Nationale Federatie voor de Kinderbescherming, o.a. aan het 'normenproject' met zijn vele werkgroepen, aan de belangenbehartiging van de diverse kinderbeschermingsonderdelen en aan de opleiding voor beroepspersoneel.

Kort voor het verschijnen van dit verslag werd bericht ontvangen dat de uit de subsidierегeling voortvloeiende, maar naar de mening van het bestuur veel te hoge taaklast per beroepsmedewerker, die zelfs tot 100 gezinnen kon oplopen in het ongunstigste geval, door de minister is gematigd. Het maximum kan nu niet verder dan tot 80 gezinnen stijgen.

De vrijwillige medewerkers blijken te komen uit de ledenkring van Humanitas en merkwaardigerwijs zelden uit het Humanistisch Verbond, of zij zijn relaties van de beroepsfunctionarissen. De samenstelling van het medewerkerskorps is bovendien eenzijdig door het hoge percentage pedagogisch-geschoolden onder hen. Daar zal aandacht aan besteed worden.

Gezinsvoogdij

Het werk is gegroeid, doch niet bepaald in een evenwichtig patroon. Gelijkmatisch groeide de zaak in de arrondissementen

Leeuwarden en Groningen. In 's-Gravenhage groeide de gezinsvoogdij verbluffend snel. Een constant niveau vertoonden de arrondissementen Haarlem, Rotterdam en Utrecht. In Amsterdam daarentegen had een forse teruggang plaats. Tenslotte kwam het werk in het arrondissement Arnhem toch goed op gang en daarmee kwam ons laatste deelorgaan voor gezinsvoogdij op subsidiabel peil.

De stand van zaken in cijfers van gezinsvoogdij per 31 december

	1964	1965	1964	1965
	Aantal	Aantal	Aantal	Aantal
	gezinnen	gezinnen	vrijwillige medewerkers	vrijwillige medewerkers
Groningen	26	43	19	31
Leeuwarden	27	52	17	23
Arnhem-Zutphen	5	26	5	19
Utrecht	24	25	18	19
Amsterdam	103	87	41	30
Haarlem	51	54	32	27
Den Haag	34	75	30	60
Rotterdam	104	121	25	32
	374	483	187	241

Voogdijwerk

Mejuffrouw M. Ploeg, mr. G. Ebbeling, T. van Grootheest, W. Post (secretaris) en drs. H. Wagenfeld vormden samen de

bestuurscommissie voor voogdijzaken. Mevrouw E. Vrind-van Praag, drs. J. Blom en drs. L. Lammers traden als commissielid af. Het bestuur is hen, vooral mevrouw Vrind die de voogdij vele jaren heeft begeleid, veel dank verschuldigd.

Het aantal voogdijpupillen steeg weer en kwam op 154, ook nu de geleidelijke afvoering door meerderjarigheid en huwelijk is ingezet. Het bestuur besloot daarom tot aanstelling van een vierde voogdij-maatschappelijk werker (te realiseren per 1-3-1966). In de verhouding tussen het aantal kinderen in pleeggezinnen en in inrichtingen kwam duidelijk verbetering ten gunste van pleeggezinnen, maar het blijft bijzonder moeilijk, passende pleegouders op te sporen.

Het gebruik van het kinderreus 'Ellinchem' voor plaatsing van kinderen uit onze eigen organen is relatief sterk toegenomen. 35 van de 52 kinderen per 1-12-1965 in 'Ellinchem' zijn daar via Humanitas aangekomen.

Jeugd- en buurthuiswerk

Het congres heeft het rapport van de commissie Jeugd- en Buurthuiswerk aanvaard, hetgeen betekent dat Humanitas dit werk niet zelfstandig ter hand zal nemen, maar het wel zal stimuleren en, waar nodig, beleidsverantwoordelijkheid ervoor mede wil dragen.

Artikel 2 van de statuten

Doel en middelen

Art. 2. 1. De vereniging stelt zich ten doel het verrichten van maatschappelijk werk in de ruimste zin en staat daarbij open voor allen die behoefte gevoelen aan een tegemoet treden, vrij van elke leerstelling, waarbij in het bijzonder gedacht wordt aan de buitenkerkelijken. Zij erkent evenwel de noodzaak om zich bij haar arbeid te laten leiden door enkele richtinggevend beginnelen. Daartoe behoort in de eerste plaats het algemeen humanistische beginsel van de eerbiediging van de menselijke persoonlijkheid en de daaruit voortvloeiende erkenning van het recht op en de plicht tot zelfbestemming en zelfontplooiing voor ieder mens, zij het binnen de grenzen door het belang van de gemeenschap getrokken.

Daarvan uitgaande, staat zij op het standpunt:

a. dat het maatschappelijk werk behoort te worden gedragen door een in gemeenschapszin wortelend besef van verantwoordelijkheid zowel voor het lot van de naaste als voor het welzijn van de samenleving;

b. dat in de praktijk van het maatschappelijk werk een overwegende plaats behoort te worden toegekend aan het aankweken van verantwoordelijkheidsbesef, niet alleen met betrekking tot de eigen levensvervulling, maar ook ten opzichte van de groepen waarvan de mens deel uitmaakt;

c. dat het maatschappelijk werk een bijdrage behoort te leveren tot een in alle opzichten gezond maatschappelijk leven. 2. Zij streeft voorts naar coördinatie van alle maatschappelijk werk en wenst daartoe de samenwerking met instellingen welke op dit terrein werkzaam zijn, te bevorderen, voorzover dit zonder aantasting van het eigen karakter van de vereniging mogelijk blijkt.

(Statuten en huishoudelijk reglement zijn op het Centraal Bureau verkrijgbaar.)

Kinderbescherming

Coördinatiecommissie Kinderbescherming

Mevrouw B. Milius-Hoesen, H. J. Beuke, drs. P. A. Drillich, mr. G. Ebbeling, T. van Grootheest, W. Post (secretaris), G. Riet veld en C. M. Swiebel (voorzitter), vormden in 1965 tezamen de Coördinatiecommissie Kinderbescherming. De

Reclassering

Landelijke sectie

Drs. P. Albarda, drs. N. Boeken (advise-rend lid), prof. dr. G. Diemer, P. E. Hutte (secretaris), A. F. Manche, D. H. van Onselder, mr. B. H. Rümke (voor-zitter), dr. P. Thoenes (advise-rend lid) vormden samen de landelijke sectie.

De sectie hield zich dit jaar, naast routi-newerk, met de volgende zaken bezig:

1) Studie van het vraagstuk of de hou-ding van de samenleving tegenover mis-dadig gedrag het optimaal functioneren van de reclassering wellicht belemmert. Dit resulteerde in een initiatief tot het beleggen van een serie van drie breed opgezette conferenties met als thema: 'De image van de misdaad en de veilige sa-menleving'.

2) De samenwerkingsmogelijkheden voor reclassering en algemeen maatschap-pelijk werk.

3) Huisvesting van daklozen (waaronder delinquenten).

4) De communicatie op alle niveaus tus-sen Genootschap en Humanitas.

Overleg met het Genootschap, onder andere over plaatselijke samenwerking, huisvesting sociaal-gehandicap-ten en voorlichting

De vaste commissie van overleg, bestaan-de uit drs. Boeken, mr. B. W. van Hou-ten, mr. W. H. Overbeek, allen van 'het 'Genootschap' en drs. P. Albarda, mr. B. H. Rümke en mr. W. G. Verkruisen van Humanitas, zette de in het vorig jaar begonnen besprekingen voort. Aan de orde is geweest een, van beide kanten wenselijk geacht, plaatselijk experiment met intensieve samenwerking tussen re-classering (Genootschap-Humanitas) en algemeen maatschappelijk werk (Huma-nitas), dat hopelijk te Amsterdam kan worden uitgevoerd. Een paragraaf uit het verslag van de afdeling Rotterdam van het Genootschap over de verwijzingsmo-

Bejaardenzorg

Landelijke sectie

Tegen het eind van het jaar werd door het bestuur besloten de landelijke sectie in 1966 weer in werking te stellen met als kern mejuffrouw drs. M. Foort, mevrouw

gelijkheden naar het algemeen maat-schappelijk werk bij de nazorg, onder-steunt de verwachting dat in dweze samenwerking wellicht nieuwe kansen op een betere hulpverlening gevonden kunnen worden. Ook zijn afspraken gemaakt over de concrete uitwerking door een werkgroep, van de resultaten bereik in 1961 door de commissie 'Onderdak' (zie gelijknamig rapport). Deze werkgroep zal in 1966 met zijn werk beginnen op de wijze zoals dat reeds in het verslag van 1964 werd aangekondigd. De zaak van de voorlichting werd ge-diend met een verderop uiteen te zetten plan voor een conferentie. De wijze waarop de samenwerking met het Genootschap verliep — in het bijzon-der tot uiting komend in het functioneren van de commissie van overleg — geven hoofdbestuur en sectie alle reden tot vol-doening.

Een bijzondere conferentie

Het Genootschap heeft besloten de hier-boven reeds genoemde extra conferentie in drie fasen over 'De image van de mis-daad en de veilige samenleving', samen met Humanitas te dragen en mee te wer-ken bij het streven naar een zo breed mogelijke deelname daaraan (kunstenaars-wereld, bedrijfsleven, politie, onderwijs, enzovoorts). De initiatiefnemers wensen

Vrijwillige medewerking

Overzicht per provincie van de vrijwilligersmedewerking en het aantal verzorgde reclasseringscontacten

Totaal aantal reclasseringscontacten op:

(tussen haakjes de totale 'mankracht' voor contacten)	1/1	1/7	31/12	Aantal re-serve mede-werkers	Aantal ge-activerden-bezoekers
Groningen	40 (28)	42 (29)	41 (30)	8	3
Friesland	7 (15)	8 (14)	5 (13)	4	2
Drente	14 (22)	10 (20)	4 (17)	13	2
Overijssel	22 (33)	22 (29)	22 (27)	8	2
Gelderland	19 (29)	14 (22)	9 (21)	13	2
Utrecht	13 (20)	15 (17)	10 (12)	10	1
Zuidelijke Provincies*	13 (18)	17 (21)	12 (19)	13	2
Zuid-Holland	40 (46)	39 (43)	30 (40)		5
Noord-Holland	67 (59)	48 (47)	43 (47)	18	3
Totaal	235 (270)	215 (242)	176 (226)	87	22

* (Noord-Brabant, Limburg, Zeeland.

D. Heroma-Meilink, J. v. d. Berg Jeths, drs. J. Diederich, W. van Halm sr. Het hoofdbestuur heeft de heer J. Ter-louw op 1 september benoemd tot lande-lijk functionaris van de bejaardenzorg, tevens belast met het secretariaat van de sectie. In 1966 zal dus de bejaardenzorg ook weer volledig in de kring van lande-lijke adviesorganen gaan functioneren.

Plaatselijk werk

Plaatselijk heeft de bejaardenzorg verre van stilgestaan. Dit vrijwilligers-intensie-ve werk nam in bijna alle afdelingen toe. De gezinsverzorging reikt ambtshalve, over de grens van deze werksoort heen,

zieh daarbij open te stellen voor een on-dogmatische benadering van het vraag-stuk. Elk denkbaar binnen het bereik van de conferentieleiding liggend medium zal in de eerste bijeenkomst gebruikt worden om de overdracht van de pro-bleemstelling: 'geeft de samenleving, het publiek, met de daaruit voortkomende oordeels- en tolerantieresultante, de re-classering wel een optimale kans van sla-gen?', zo provocerend mogelijk te bewerk-stelligen. De initiatiefnemers hopen het centrale doel van de conferentie: 'de be-vordering van heroriëntering van de sa-menleving ten opzichte van delinquent gedrag' op deze wijze het beste te dienen en in twee vervolgonferenties zo dicht mogelijk te benaderen.

Over het teruglopen van het aantal inge-schakelde vrijwillige medewerkers is in het vorige jaarverslag reeds het nodige gezegd. Het blijft in de aandacht van de betrokken adviescolleges.

Publikaties

Het voorlichtingsboekje 'De gedetineerde mens en wij' door P. E. Hutte, een ge-zamenlijke uitgave van het Genootschap en Humanitas, is een groot succes geble-ken.

In het kaderblad verschenen 7 artikelen die nauw verband hielden met de reclassering.

pelijk werk. Ook mogen de diensten niet tot die voor bejaarden alleen beperkt wor-den. Iets wat in Humanitas ook wordt toegejuicht. Onze bijdrage hierin en ons belang hierbij zal in 1966 landelijk wor-den bestudeerd.

De Stichting Opleidingen Bejaardenzorg

Zoals een volwassen kind het ouderlijk huis verlaat, is de zeer voorspoedig ge-groeide stichting in 1965, met een eigen leiding en staf, een zelfstandig uitvoe-ringsleven gaan leiden. De stichting kon

Gezinsverzorging

Landelijke sectie

mejuffrouw T. v. d. Meulen, mevrouw M. v. d. Sleen-de Vries, J. J. Enuma, B. Fels, M. P. Muste, G. J. Noest, H. L. van Scheepen, C. M. Swiebel, J. Terlouw (secretaris) en P. Versteeg (voorzitter), vormden samen de sectie gezinsverzor-ging.

De sectie heeft in 1965 de zorg gehad voor:

1) het uitgeven van nieuwe richtlijnen

Maatschappelijk opbouwwerk en onderzoek

Landelijk adviesorgaan

Mejuffrouw drs. R. A. E. Zijlman, (secre-taresse) en de heren drs. P. Albarda, D. Th. F. d'Angremond, drs. W. J. de Bruyne, drs. F. Grunfeld en J. Landman, (voor-zitter), vormden het landelijk Advies-orgaan Maatschappelijk Opbouwwerk (LAMO).

De heer D. Huizinga zag zich helaas ge-noodzaakt het lidmaatschap van het LAMO te beëindigen.

Mejuffrouw Zijlman heeft in 1965 haar taak voor Humanitas in halve werktijd vervuld, daar zij met ingang van januari 1965 ook benoemd werd tot wetenschap-pelijk medewerker bij het Sociaal Peda-gogisch Instituut van de Gemeentelijke Universiteit van Amsterdam.

Het LAMO besprak een door de adviseu-

van het door Humanitas gevoerde behe-rend en uitvoerend secretariaat overscha-kelen op een in handen van de sectiese-cretaris gelegd beleidssecretariaat.

Huisvesting

Humanitas participeert in 26 plaatselijke huisvestingsstichtingen in HSHB-ver-band, variërend van 'reeds in exploitatie' via 'bouwplan' tot 'stichting in oprichting'. Bij 19 plaatselijke algemene stichtingen voor bejaardenhuisvesting is Humanitas betrokken door het bezetten van een be-stuursplaats, en in vier afdelingen staan

voor de uitvoering en het beheer van ge-zinsverzorging;

2) de voorlichting aan afdelingen over technische gezinsverzorgingszaken door het uitgeven van documentatiebladen en het beleggen van conferenties;

3) in het kader van de Centrale Raad voor Gezinsverzorging:

— inpassing van de opleiding tot gezins-verzorgster in de mammoetwet;

— het leveren van een kritisch geluid ten aanzien van de plannen tot subsidië-ring voor de zogenaamde 'A-instellingen' in de gezinsverzorging;

— salarieringszaken;

— een studie voor een algemene rechts-positieregeling voor gezinsverzorgsters en -helpsters;

— streven naar internationale uitwis-seling van de erkenning van het diploma voor gezinsverzorgster;

— doelmatige organisatie van gezinsver-zorging.

se voor maatschappelijk opbouwwerk op-gestelde discussienota over provinciale opbouworganen, die gebruikt werd op een kaderconferentie, die in maart door het hoofdbestuur werd belegd. (Gebun-deld en voor belangstellenden verkrijg-baar bij het Centraal Bureau.)

De leden van het LAMO adviseerden voorts bij de opstelling van een nota van mejuffrouw Zijlman over kenmerkende aspecten van maatschappelijk opbouw-werk, bedoeld om de gebruiker ervan in staat te stellen om langs systematische weg te beoordelen of een bepaalde ac-tiviteit als maatschappelijk opbouwwerk kan worden gekenmerkt.

Bij de opstelling van deze 'determinatie-tabel' is gebruik gemaakt van de in besprekingen naar voren gekomen in-zichten van landelijke en gewestelijke functionarissen zowel als die van des-kundigen buiten Humanitas. Het hoofd-bestuur aanvaardde de nota voor intern gebruik. Ook andere instellingen blijken de 'tabel' als determineringshulpmiddel te gebruiken.

De adviseuse voor maatschappelijk op-bouwwerk leverde voorts een discussie-nota voor de kaderconferentie in juni over plaatselijke organen van overleg en over de algemene bijslandswet.

bejaardentehuizen die uitsluitend door of namens Humanitas worden geëxploiteerd.

Van nog 10 afdelingen is bekend dat er nog niet tot duidelijke vorm gekomen ini-tiatieven leven.

Samenwerking

De heer J. Terlouw vertegenwoordigt Hu-manitas in de Nationale Federatie voor de Bejaardenzorg. De HSHB als samenwer-kingsorgaan voor alle nieuwe huisves-tingsinitiatieven uit eigen kring is nu vol-ledig ingeburgerd bij onze afdelingen.

De uitvoering in de afdelingen

De landelijke sectie belegde dit jaar twee conferenties voor de afdelingen, één over het werkgeverschap en een contactdag voor leidsters. De cijfers over de aantallen afdelingen met gezinsverzorging, de leden en het aantal werknemers in de gezins-verzorging zijn te vinden in de hoofd-stukken 'Ledenbestand' en 'Afdelingen-enz.-in-cijfers'. Het uitvoerende werk werd uitgebreid met gezinsverzorgings-diensten in de afdeling en Bommeler-waard, Nieuw-Amsterdam en Noord-Oost-Veluwe (zij het met nogal vacatures voor personeel). In Gelderland, Groningen en Friesland worden verdere plannen tot uitbreiding gemaakt. Het komt geleidelijk meer voor dat ook gezinsverzorgingsdien-sten in samenwerking met andere instel-lingen worden opgezet. In 10 instellingen neemt Humanitas deel en in een aantal plaatsen wordt een gezamenlijke opzet overwogen.

Advisering over sociale planning, maatschappelijk opbouwwerk en schaalvergroting

Besturen en/of functionarissen in Gro-ningen, Friesland (midden-Friesland), Noord-Holland (buurtwerk Hoorn-Noord, samenlevingsopbouw IJmond) en Zuid-Holland ontvingen adviezen over vraagstukken van sociale planning en maat-schappelijk opbouwwerk. In het gewest Groningen werd door de adviseuse voor het eerst over zaken van schaalvergroting overleg gepleegd op basis van de nota hierover, die opgenomen is in de brochure 'Uitzicht'.

Onderzoek en advisering over algemene onderwerpen

Het plan om een bescheiden onderzoek te verrichten over 'hulpzoekenden en ka-nalen naar Humanitas', werd uitgevoerd in twee proefperiodes. In respectievelijk de maanden mei en november werden door de maatschappelijk werkers voor al-gemeen maatschappelijk werk en voor bejaardenzorg registratieformulieren inge-vuld, met persoonlijke gegevens over men-sen die hulp zochten, de wijze waarop zij de weg naar Humanitas hadden gevonden en de vragen en verwachtingen waarmee zij waren gekomen. De formulieren zijn

verwerkt. De resultaten van beide proefperiodes zijn in twee rapporten vastgelegd. De ervaringen zullen mede dienen voor de opstelling van een uniform minimum-registratie-systeem voor nieuwe cliënten (zogenaamde 'intake'), waaraan in 1966 zal worden gewerkt.

Stichting
kindertehuizen van
Humanitas

Bestuur

Mejuffrouw E. Kamphuis Suermondt (secretaresse), mejuffrouw P. E. Levenbach, mevrouw T. Max-Nijman en de heren J. Bijleveld, drs. P. A. Drillich, mr. M. Knap (voorzitter), C. M. Swiebel (penningmeester) vormden tesamen het bestuur.

Bezetting en mutaties

In 1965 bedroeg de gemiddelde bezetting van het Kinderhuis 'Ellinchem' en zijn dependance 49,9 (49,2) kinderen per dag, met een maximum van 52. Het totaal

Financieel verslag
over 1965

In dit verslag zijn de financiële jaarcijfers over 1965 van het centraal bureau en het voogdijwerk in de gebruikelijke verkorte vorm opgenomen. Het jaar 1965 heeft zich in financieel opzicht gekenmerkt door stabilisatie op een niveau dat door de stijging van kosten in het algemeen belangrijk boven 1964 lag. Voor het centraal bureau en het voogdijwerk zijn de kostenstijgingen samengevallen met enige verbeteringen in de betreffende subsidieregelingen, waardoor het verschil tussen kosten en subsidies vrijwel gelijk is gebleven. De voornaamste inkomstenbron na de overheidssubsidies is in 1965 wederom de loterij geweest. Uit de loterij werd een opbrengst van f 204.000,- verkregen, waarvan f 58.000,- aan de afdelingen en gewesten is uitgekeerd. Op zich zelf is het gunstig dat de jaarlijkse loterij van Humanitas al min of meer traditie is geworden. Bijzonder verheugend is daarbij, dat vooral door activiteit van de leden der vereniging ook de opbrengst van jaar

Vertegenwoordigingen en enkele andere externe contacten

De adviseuse voor maatschappelijk opbouwwerk nam deel aan de werkgroep 'sociale planning' van de Nationale Raad voor Maatschappelijk Werk en aan de secties algemeen maatschappelijk werk en

aantal verpleegdagen bedroeg 18.202 (18.009), verdeeld over 73 (71) kinderen. Het aantal verpleegdagen voor rekening van Humanitas nam toe tot 9.673 (9.604) ten behoeve van 33 (32) kinderen. In 1965 konden 7 kinderen in een pleeggezin worden geplaatst, 1 vertrok naar een interne betrekking, 7 naar het ouderlijk huis, 5 naar een ander tehuis, totaal 20. De gemiddelde verblijfsduur nam niet noemenswaard toe en bedraagt circa 30 maanden. De ernstiger problematiek waarmee de kinderen in 'Ellinchem' komen en onvoldoende aanbod van goede pleeggezinnen vormen daarvan de voornaamste oorzaak.

Financiën

De werkelijke verpleegprijs bedroeg f 18,47 (f 15,95) per kind per dag, tegenover een door de overheid toegestaan maximum van f 18,50 (f 16,50). De stijging van de verpleegprijs wordt vooral veroorzaakt door personeelskosten en

tot jaar nog toeneemt. Het hoofdbestuur heeft dan ook gaarne het eerdergenoemde bedrag beschikbaar gesteld voor de werkzaamheden van de afdelingen en gewesten.

Van de overige baten mogen in het bijzonder de bijdragen worden vermeld van het Koningin Juliana Fonds en het Nederlands Comité voor Kinderpostzegels. In 1965 werden voorts enkele legaten en giften ontvangen.

Onder de uitgaven is een bedrag van f 18.000,- voor publikaties vermeld, waarvan de helft betrekking heeft op de kosten van verzending. In 1965 zijn de verenigingsperiodieken aan alle leden rechtstreeks per post toegezonden, terwijl voordien een aantal afdelingen zelf voor de verspreiding zorgde.

Met ingang van 1965 is de contributieregeling van de vereniging herzien, alsmede de regeling van de afdracht, waarin de kosten van de periodieken nu zijn begrepen. Mede als gevolg van het toegenomen ledental is de contributieafdracht een belangrijk element geworden bij de dekking van de algemene kosten die door het centraal bureau ten behoeve van de gehele vereniging worden gemaakt.

Voor de gewesten heeft 1965 een belangrijke wijziging gebracht in de financiële situatie. Door verschillende omstandigheden, waaronder verbeteringen in de subsidieregeling en uitkeringen uit de opbrengst van de loterij konden de meeste gewesten een sluitende exploitatie berei-

bijzonder opbouwwerk van de 'commissie ter bestudering van het vrijwilligersvraagstuk' van de Nationale Raad.

Zij werd in de loop van het jaar lid van de 'organisatiecommissie' van de Centrale Raad voor Gezinsverzorging.

prijsstijgingen. 1965 gaf een sluitende exploitatierekening.

Bouwplannen

De bouw van een flat met 12 personeelswoningen vordert. Deze zullen in 1966 gereed komen. Verdere uitbreiding is in studie.

Personeel

Het blijkt een bijzonder moeilijke opgave om voldoende volwassen en opgeleide medewerkers aan te trekken, waardoor teveel rust op de schouders van jonge medewerkers. Dreigende onderbezetting in 1965 kon tijdig worden opgevangen.

Recreatie

De gezamenlijke afdelingen van Humanitas maakten naar traditie een vakantie in een zomerkamp mogelijk en de N.V. De Arbeiderspers adopteerde het Kinderhuis voor de veertiende keer in het kader van de VARA-speelgoedactie.

T. van Grootheest (secretaris)

ken. Het hoofdbestuur heeft dan ook de vaste bijdragen aan de gewesten kunnen beëindigen. De slot-uitkeringen tot een totaalbedrag van f 23.000,- welke alsnog over 1965 zijn toegekend, zullen in het algemeen dienen ter versterking van de financiële positie van de gewesten.

Het voogdijwerk zette zijn regelmatige groei voort wat het aantal pupillen betreft: het aantal verpleegdagen is gestegen van 52.033 in 1964 tot 54.696 in 1965. De kostenstijging was in vergelijking daarmee nog belangrijk groter: het totale budget is van f 540.000,- in 1964 gekomen op f 620.000,- in 1965. Het bedrag van de ongedekte kosten bleef in 1965 met f 16.000,- binnen aanvaardbare grenzen, hetgeen voornamelijk te danken is aan de volgende twee factoren: enerzijds is in 1965 het subsidiepercentage voor de internaatsverpleging verhoogd van 95 pct. tot 97 pct., anderzijds bleef het aantal maatschappelijk werkers in 1965 nog tot drie beperkt. De toeneming van het aantal pupillen vereiste intussen de aanstelling van een vierde maatschappelijk werker, die in het begin van 1966 in dienst is getreden.

Het tekort van het voogdijwerk ad f 16.000,- is door het hoofdbestuur gedragen. Verder is een bijdrage van f 6000,- verstrekt voor de aanloopkosten van het gezinsvoogdijwerk in Gelderland, dat aan het einde van 1965 voldoende was gegroeid om voor subsidie in aanmerking te komen.

De genoemde wijzigingen in de financiële

verhouding tussen het hoofdbestuur en de afdelingen en gewesten zijn te beschouwen als de afsluiting van een ontwikkeling die er op gericht was de verschillende organen van de vereniging zoveel mogelijk 'self-supporting' te doen zijn.

Voor de afdelingen en de gewesten met inbegrip van het gezinsvoogdijwerk is deze toestand nu in het algemeen bereikt. Voor het hoofdbestuur is het een belangrijke verlichting, dat niet meer aan deze organen jaarlijks terugkerende bijdragen behoeven te worden verleend. Het vervallen van deze vaste verplichtingen opent voor het hoofdbestuur de mogelijkheid, in bijzondere omstandigheden aan een bepaald orgaan meer gerichte financiële steun voor eenmaal te geven.

De activiteiten, welke nog voortdurende financiële verplichtingen voor het hoofdbestuur met zich meebrengen, liggen voornamelijk op het terrein van de kindbescherming. Bij het voogdijwerk worden de tekorten veroorzaakt door de onvoldoende vergoeding voor internaatsverpleging en de subsidiëring van een kleiner aantal maatschappelijk werkers dan door onze vereniging voor een goede werkuitvoering noodzakelijk wordt geacht. Het laatstgenoemde verschil zal door uitbreiding der werkzaamheden in de toekomst leiden tot een groter financieel tekort bij het voogdijwerk, dat door het hoofdbestuur moet worden gedragen.

In de kosten van het centraal bureau over 1965 is voorts een bedrag van ongeveer f 20.000,- begrepen voor coördinerende werkzaamheden op het terrein van de kindbescherming. Deze functie van zgn. groepsfederatie-kinderbescherming is tot dusverre geheel uit de eigen inkomsten van de vereniging bekostigd. Gehoopt wordt, dat het ministerie van Justitie op grond van de door Humanitas ingediende aanvraag subsidie zal verlenen voor deze werkzaamheden.

Het is zeer waarschijnlijk, dat voor enige activiteiten een andere huisvesting noodzakelijk wordt, waarin niet door huur van een bestaand gebouw kan worden voorzien. Voor dit doel heeft het hoofdbestuur een Bouwfonds ingesteld, waarin een bedrag van f 25.000,- is gestort.

Voor het verlenen van financiële steun aan bijzondere projecten is opnieuw een Fonds Maatschappelijk Werk ingesteld, dat voorlopig f 13.500,- groot is. Uit het bestaande fonds 'Makkerhulp' is voor bijna f 3000,- individuele hulp verstrekt. Ten behoeve van de opleiding tot gezinsverzorgster werden uit het betreffende fonds bijdragen verstrekt tot een bedrag van f 1500,-. De inkomsten van beide fondsen waren voldoende om de uitkeringen te doen, zodat het nog beschikbare bedrag vrijwel onveranderd bleef.

De financiële positie van het centraal bureau heeft het mogelijk gemaakt de hypotheek welke per 31 december 1965 viel, geheel af te lossen. De vorderingen hadden wederom voor het grootste deel betrekking op de afrekening van subsidies. De mogelijkheden van bankcrediet voor afdelingen en gewesten werden in 1965 op ruimere schaal gebruikt. Daarnaast zijn de vorderingen van het centraal bureau op afdelingen en gewesten weer toegenomen, hetgeen moet worden toegeschreven aan de liquiditeitsmoeilikheden in enige grote afdelingen met gezinsverzorging.

Het is te verwachten, dat de periode tot de ontvangst van het restant-subsidie met ingang van 1966 korter zal worden door versnelde afrekening van rijkssubsidies. Daar staat echter tegenover, dat de afrekening van provinciale en vooral gemeentelijke subsidies vaak lange tijd op zich laat wachten, terwijl door de algemene kostenstijging het absolute bedrag dat moet worden gefinancierd van jaar op jaar groter wordt. De toenemende tekorten aan beschikbare kasmiddelen doen zich

vooral voor bij de gezinsverzorging, waar het op zich zelf reeds om aanzienlijke bedragen gaat, die bovendien door verbetering van het beloningsniveau extra zijn gestegen. Zoals blijkt uit de financiële gegevens die aan het slot van dit jaarverslag zijn opgenomen, heeft de gezinsverzorging ook in ander opzicht de nadelen van de hogere kosten ondervonden.

Vooral de grote gezinsverzorgingsdiensten konden namelijk geen sluitende exploitatie bereiken, hetgeen hoofdzakelijk te wijten is aan onvoldoende aanpassing van de retributies. Door deze ontwikkeling is de gezinsverzorging de belangrijkste oorzaak geworden van het optreden van exploitatietekorten binnen onze vereniging. De voortzetting van deze werkzaamheden in de tegenwoordige omvang zal slechts mogelijk zijn, wanneer er door verhoging van subsidies of retributies verbetering in de financiële situatie van de gezinsverzorging komt.

De totale uitgaven der vereniging zijn gestegen tot f 3,7 miljoen in 1965. De toeneming met ruim f 600.000,- ten opzichte van 1964 is voornamelijk aan kostenverhogingen toe te schrijven.

De uitgaven, waarvan f 2,8 miljoen is besteed aan personeelskosten, werden in totaal voor ruim 75 pct. gedekt door overheidssubsidies, tegen bijna 74 pct. in 1964. Aan retributies voor gezinsverzorging is rond f 350.000,- ontvangen en aan overige particuliere bijdragen bijna f 600.000,-, in totaal meer dan f 900.000,-.

Ten slotte worden in dit verslag de officiële jaarcijfers van de Stichting Kinderthuizen van Humanitas gepubliceerd, welke bij de geconsolideerde cijfers van de vereniging buiten beschouwing zijn gelaten.

Mr. H. J. Timman, penningmeester

BALANS VAN HET VOOGDIJWERK VAN HUMANITAS PER 31 DECEMBER 1965

Postgiro	f 10.567,59	Bank	f 18.021,97
Subsidies en suppleties	f 158.047,87	Crediteuren	f 95.782,93
Diverse debiteuren	f 360,70	Rekening-courant centraal bureau	f 55.171,26
	f 168.976,16	Gecontroleerd en akkoord bevonden WEGERIF & LEGUYT	f 168.976,16

STAAT VAN BATEN EN LASTEN VAN HET VOOGDIJWERK VAN HUMANITAS OVER 1965

Verpleeggeden	f 531.642,69	Subsidies en suppleties	f 575.500,—
Kosten maatschappelijk werkers	f 53.167,25	Wezenrente e.d.	f 24.563,71
Kosten administratie en bestuur	f 17.626,60	Giften, kinderpostzegels, sakor	f 4.634,83
Diverse kosten pupillen	f 2.261,11	Nadelig saldo	f 16.015,16
Kantoorkosten	f 12.657,40		
Lasten oude jaren	f 3.358,65	Gecontroleerd en akkoord bevonden WEGERIF & LEGUYT	f 620.713,70
	f 620.713,70		

BALANS VAN HET CENTRAAL BUREAU VAN HUMANITAS PER 31 DECEMBER 1965

Dadelijk beschikbare middelen:		
Kas, bank, giro	f 99.162,52	
Vorderingen en vooruitbetaald:		
Leningen aan afdelingen enz.	f 36.127,42	
Vorderingen en vooruitbetaalde kosten	f 126.715,77	
	f 162.843,19	
Af: Reserve voor dubieuze vorderingen	f 4.498,26	f 158.344,93
Voorschotten Fonds Makkerhulp	f 5.914,07	
Af: Reserve voor dubieuze posten	f 5.914,07	f —,—
Rekeningen-courant:		
Afdelingen en gewesten	f 33.707,80	
Voogdijwerk	f 55.171,26	f 88.879,06
Vastgelegde middelen:		
Kantoorgebouw	f 101.915,45	
Meubilair en kantoor machines	f 7.232,26	f 109.147,71
		f 455.534,22
Schulden op korte termijn	f 73.267,44	
Rekeningen-courant:		
Afdelingen en gewesten	f 11.554,30	
Schulden op lange termijn:		
Hypotheek	f 12.150,—	
Leningen	f 18.230,—	f 30.380,—
Fondsen:		
Makkerhulp	f 12.995,20	
Kinderbescherming	f 30.890,51	
Steunfonds	f 33.500,—	
Opleiding gezinsverzorging	f 8.278,77	
Bouwfonds	f 25.000,—	
Maatschappelijk Werk	f 13.500,—	f 124.164,48
Reserve propaganda	f 5.000,—	
Algemene reserve	f 75.000,—	
Reserve herwaardering gebouw	f 50.000,—	
Kapitaal	f 86.168,—	
Gecontroleerd en akkoord bevonden WEGERIF & LEGUYT		f 455.534,22

STAAT VAN BATEN EN LASTEN VAN HET CENTRAAL BUREAU VAN HUMANITAS OVER 1965

Personeelskosten:		
Salarissen	f 239.298,20	
Pensioen- e.a. sociale verzekeringspremies	f 38.542,40	
Reiskosten en diversen	f 35.065,83	f 312.906,43
Bureaunkosten:		
Huisvesting	f 20.027,88	
Porti en telefoon	f 13.983,47	
Kantoorbehoeften	f 7.184,66	
Kantoorinventaris	f 3.662,31	
Accountant	f 4.642,25	f 49.500,57
Organisatiekosten:		
Hoofdbestuur, Ver.raad	f 3.073,24	
Secties, commissies	f 2.855,93	
Congres, jaarverslag	f 3.022,22	f 8.951,39
Bevordering deskundigheid:		
Scholing, conferenties	f 2.254,74	
Supervisie	f 2.703,99	
Documentatie	f 1.300,36	
Sociaal onderzoek	f 237,93	f 6.497,02
Deelneming in andere organisaties	f 3.200,—	
Publikaties	f 18.321,38	
Propaganda	f 5.102,03	
Diversen	f 5.033,26	
Exploitatie kantoorgebouw	f 10.454,80	
Bijdragen aan gewesten, enz.	f 22.989,53	
Bijdragen aan voogdijwerk, enz.	f 22.015,16	
Dotatie Bouwfonds	f 25.000,—	
Dotatie Fonds Maatschappelijk Werk	f 13.500,—	
Voordelig saldo	f 3.171,90	f 506.643,47
Regelmatige baten:		
Overheidssubsidies	f 184.216,—	
Contributie-afdracht	f 55.836,22	
Abonnementen, advertenties	f 714,50	
Diverse jaarlijkse bijdragen	f 29.077,—	
Vergoeding bureaunkosten	f 19.253,51	f 289.097,23
Overige baten:		
Netto-opbrengst div. acties	f 146.535,64	
Bijdrage Kon. Juliana Fonds	f 37.000,—	
Bijdrage Kinderpostzegels	f 11.137,69	
Bijdrage Reclassering	f 1.685,12	
Giften en diversen	f 10.187,79	f 206.546,24
Exploitatie kantoorgebouw	f 11.000,—	
Gecontroleerd en akkoord bevonden WEGERIF & LEGUYT		f 506.643,47

Financiële gegevens over de activiteiten van de gehele vereniging in 1965

Onderstaande gegevens zijn samengesteld door de adviseur voor financiën en organisatie van het centraal bureau uit de gegevens, verstrekt door de betreffende penningmeesters, aan-

gevuld met cijfers ontleend aan jaarverslagen, subsidie-afrekeningen e.d. Voor de goede orde moet worden opgemerkt, dat deze cijfers niet zijn gecontroleerd door onze accountants.

Gecombineerde staat van baten en lasten 1965 van de plaatselijke gezinsverzorgingsdiensten van Humanitas

Salarissen leidsters en verzorgsters	f 446.000,—	Subsidies (taxatie)	f 1.025.000,—
Salarissen helpsters	f 789.000,—	Retributies	f 349.000,—
Salarissen overig personeel	f 34.000,—	Bijdragen	f 37.000,—
Pensioen- e.a. sociale verzekeringspremies	f 151.000,—	Ziekengelden	f 65.000,—
Overige kosten	f 81.000,—	Overige baten	f 2.000,—
			f 1.478.000,—
		Tekorten minus overschotten	f 23.000,—
	f 1.501.000,—		f 1.501.000,—

Het totale budget van de gezinsverzorging was ruim 25 pct. hoger dan in 1964. Deze stijging heeft betrekking op bijna alle plaatsen met gezinsverzorging van Humanitas. Een meer dan evenredig deel van de toeneming is terug te vinden in de post 'salarissen helpsters'. Daar het aantal gewerkte dagen en uren weinig is toegenomen, vormt dit een aanwijzing voor een relatieve verbetering van het beloningsniveau van deze categorie. Van deze 'salarissen helpsters' heeft ongeveer f 450.000,— betrekking op de bejaardenhulp, die door het rijk en de meeste gemeenten voor een hoger percentage wordt gesubsidieerd dan de overige gezinshulp. Van de totale kosten onder aftrek van ziekengelden werd in 1965 ruim 70 pct. gedekt door overheidssubsidies. De overige inkomsten hebben de kostenstijging echter niet bijgehouden: de retributies bedroegen in totaal minder dan 25 pct. van

de kosten, terwijl de andere particuliere bijdragen en overige baten samen zelfs zijn gedaald ten opzichte van 1964. Per saldo is hierdoor in 1965 een totaal tekort van f 23.000,— ontstaan. De tekorten zijn vrijwel uitsluitend opgetreden bij de grote gezinsverzorgingsdiensten, te weten:
— de 'grote drie': Amsterdam (budget f 340.000,—), Haarlem (f 280.000,—) en Groningen (f 140.000,—);
— de groep van zes met een budget tussen f 60.000,— en f 100.000,— (Delft, Dordrecht, Enschede, Den Haag, Rotterdam en Zwolle).
De meeste van de overige gezinsverzorgingsdiensten, waarvan het budget in een aantal plaatsen is toegenomen tot ongeveer f 40.000,—, hebben een sluitende exploitatie bereikt.

Gecombineerde staat van baten en lasten 1965 van de afdelingen van Humanitas (exclusief gezinsverzorging)

Personeelskosten	f 831.000,—	Subsidies	f 741.000,—
Bureaunkosten	f 90.000,—	Contributies	f 131.000,—
Verenigingskosten	f 98.000,—	Giften enz.	f 127.000,—
Afdrachten aan hoofdbestuur	f 55.000,—	Inkomsten via hoofdbestuur	f 54.000,—
Bijdragen aan gewesten	f 8.000,—	Diversen	f 66.000,—
	f 1.082.000,—		
Overschotten minus tekorten	f 37.000,—		
	f 1.119.000,—		f 1.119.000,—

Bijna alle uitgaven zijn gedaan in de afdelingen waar beroepskrachten in dienst waren voor het algemeen maatschappelijk werk. In de afdelingen Amsterdam, Den Haag en Rotterdam waren bovendien beroepskrachten werkzaam bij het stedelijk samenwerkingsorgaan en het gezinsvoogdijwerk. Het budget van deze drie afdelingen tezamen bedroeg (exclusief gezinsverzorging) in 1965 rond f 670.000,—. De overige afdelingen met full-time beroepskrachten gedurende het gehele jaar hadden elk een budget tussen f 12.000,— en f 40.000,—

(Coördinatiecommissie Z.O. Friesland, Leeuwarden, Groningen, Almelo, Enschede, Hengelo, Zwolle, Arnhem, Amersfoort, Utrecht, Amstelveen, Beverwijk, Haarlem, Hilversum, Velsen, Zaanstreek, Delft en Eindhoven).
In vergelijking met 1964 zijn alle posten met 20 tot 30 pct. gestegen behalve de particuliere bijdragen. Het budget van de gezamenlijke afdelingen is hierdoor ruim f 200.000,— hoger geworden, terwijl het netto-overschot met f 6000,— is verminderd.

Gecombineerde staat van baten en lasten 1965 van de gewesten van Humanitas

Personeelskosten	f 287.000,—	Subsidies	f 297.000,—
Bureaunkosten	f 32.000,—	Bijdragen van hoofdbestuur	f 12.000,—
Verenigingskosten	f 5.000,—	Bijdragen van afdelingen	f 8.000,—
	f 324.000,—	Giften, enz.	f 9.000,—
Overschotten minus tekorten	f 2.000,—		
	f 326.000,—		f 326.000,—

De uitgaven van de gewesten hadden betrekking op de functie van samenwerkingsorgaan voor het maatschappelijk werk op provinciaal niveau en — in Friesland, Groningen, Gelderland, Utrecht en Noord-Holland — van uitvoeringsorgaan voor het gezinsvoogdijwerk.

In vergelijking met 1964 was het budget ruim 25 pct. hoger. Voor beide genoemde functies zijn ruimere subsidies ontvangen. De bijdragen van het hoofdbestuur betreffen dekking van ongesubsidieerde kosten in het gezinsvoogdijwerk en uitkering uit de loterij-opbrengst. (De uitkering ter versterking van de financiële positie van de gewesten is hierin niet begrepen.)

In totaal hadden de gewesten in 1965 voor de eerste maal een sluitende exploitatie met een netto-overschot van f 2000,—.

De bovenstaande cijfers van gezinsverzorging, afdelingen en gewesten zijn vervolgens samengevoegd met de officiële cijfers van het centraal bureau en het voogdijwerk. In deze geconsolideerde staat van baten en lasten zijn de betalingen tussen het centraal bureau en de deelorganen onderling, welke tot dubbeltelling zouden leiden, weggelaten.

Het overzicht van de uitgaven welke de vereniging als geheel heeft gedaan en de bronnen van inkomsten is als volgt:

Geconsolideerde staat van baten en lasten 1965 van de gehele vereniging Humanitas

Personeelskosten	f 2.807.000,—	Subsidies	f 2.822.000,—
Verpleegkosten voogdijpupillen	f 534.000,—	Particuliere bijdragen	f 582.000,—
Bureaunkosten	f 268.000,—	Retributies gezinsverzorging	f 349.000,—
Verenigingskosten	f 138.000,—	Diversen	f 84.000,—
	f 3.747.000,—		
Overschotten minus tekorten	f 90.000,—		
	f 3.837.000,—		f 3.837.000,—

Het netto-overschot dat voor de gehele vereniging is berekend, was f 20.000,— hoger dan in 1964.

Het centraal bureau en de afdelingen samen boekten in 1965 een overschot dat f 45.000,— groter was dan in het voorgaande jaar. Bovendien hadden de gewesten f 15.000,— minder nodig aan bijdragen van andere verenigingsorganen om

een sluitende exploitatie te bereiken.

Tegenover deze verbeterde exploitatieresultaten in 1965 van totaal f 60.000,— staat een achteruitgang in het resultaat van het voogdijwerk en vooral de gezinsverzorging met samen f 40.000,—.

ACCOUNTANTSVERKLARING

WEGERIF & LEGUYT, accountants.

Amsterdam, 18 augustus 1966

Aan het Hoofdbestuur van de Nederlandse Vereniging voor Maatschappelijk Werk 'Humanitas',
Jan Willem Brouwersstraat 16, Amsterdam.

Mijne Heren, Ingevolge uw opdracht controleerden wij de jaarrekening van het centraal bureau van uw vereniging, alsmede die van het voogdijwerk over 1965. Wij bevonden deze stukken accoord en hebben ze van een dienovereenkomstige verklaring voorzien.

Hoogachtend, WEGERIF & LEGUYT, w.g. A. A. M. van Pinxteren

Financiële gegevens over 1965 van de Stichting Kinderthuisen van Humanitas

Balans van de Stichting Kinderthuisen van Humanitas per 31 december 1965

Kas, bank, giro	f 31.591,56	Schulden op korte termijn	f 34.685,74
Middelen t.b.v. financiering, uitbreiding, enz.	f 47.964,05	Schulden op lange termijn	f 206.900,—
Beleggingen	f 32.347,50	Reserve voor uitbreiding, enz.	f 39.171,08
Vorderingen en vooruitbetaald	f 34.658,66	Waarborg hypotheek ad f 199.680,— t.b.v. de	
Vorderingen op lange termijn	f 9.888,38	Staat der Nederlanden	pro memorie
Gebouw Ellinchem	f 92.330,—	Kapitaal	f 8.716,10
Uitbreiding, enz.	pro memorie		
Personeelsflat Ellinchem	f 40.692,77		
	f 289.472,92	Gecontroleerd en akkoord bevonden	
		WEGERIF & LEGUYT	f 289.472,92

Staat van baten en lasten van de Stichting Kinderthuisen van Humanitas over 1965

Personeelskosten	f 217.444,89	Gedeclareerde verpleegdagen:	
Huisvestingskosten	f 40.415,62	Overheid	f 117.912,48
Verpleegkosten	f 71.288,48	Verenigingen	f 218.278,46
Algemene kosten	f 7.018,90		
Afronding verpleegprijs	f 23,05	Totaal: 18.202 dagen à f 18,47	f 336.190,94
	f 336.190,94	Gecontroleerd en akkoord bevonden	
		WEGERIF & LEGUYT	f 336.190,94